

1B

RAAD VAN STATE	
INGEKOMEN	
20 JULI 2017	
ZAAKNR.	201705691/1
AAN:	huur R6
BEHANDELD DOOR:	PAR: m

Aantekenen

Raad van State
Afdeling Bestuursrechtspraak
Postbus 20019
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Onze referentie : 148/10769102
Behandeld door : Dhr. mr. H. Martens
Doorkiesnummer : 0592-382575
E-mail : h.martens@unive.nl

Assen, 19 juli 2017

Betreft: beroepschrift

Geachte heer/mevrouw,

Namens Maatschap T.A.M. Rasing en W.E.M.G. Rasing-Bourgondiën, gevestigd Truisweg 2a te Didam en de heer T.A.M. Rasing, mevrouw W.E.M.G. Rasing-Bourgondiën; mevrouw S.G.A. Rasing en de heer R.J.W. Rasing, wonende aan de Truisweg 2a 6941 SK te Didam, stel ik beroep in tegen de besluiten van 24 mei 2017 van Gedeputeerde Staten van Gelderland, inhoudende het provinciaal inpassingsplan Windpark Bijvanck en de daarbij behorende vergunningen op grond van de wabo.

Cliënten wensen hun zienswijzen als hier herhaald en ingelast te zien.

Inleiding/belang

Het leefgenot van cliënten wordt door de realisatie van de windpark behoorlijk aangetast. Het gaat niet alleen om geluidhinder en slagschaduw, zoals hieronder wordt toegelicht, maar ook om het continu visueel worden geconfronteerd met de vier grote windturbines. Cliënten werken en leven veel buiten waarbij het zicht op de windturbines niet wordt ontnomen. Ook de leefkeuken geeft uitzicht op de windturbines. Cliënten genieten nu van een natuurlandschap met veel uitzicht tot aan de dorpen Nieuw-Wehl, Angerlo en Loil. Met de komst van het windpark wordt dit uitzicht met name richting Angerlo volledig teniet gedaan. Vooral ook omdat de leefkeuken en het bedrijf uitzicht hebben richting Angerlo.

Voor cliënten is het belangrijkste punt dat door het windmolenpark de voortzetting van hun bedrijf door henzelf en hun kinderen in gevaar komt. Als het windmolenpark er komt zullen klanten niet meer kiezen voor het bedrijf van cliënten. De dichtstbijzijnde windmolen is immers gepland op 343 meter van het bedrijf van cliënten. Zie verder hieronder en de zienswijzen waarin uitgebreid op dit punt wordt ingegaan.

Strijd met de provinciale verordening, geen goede ruimtelijke ordening

Het inpassingsplan in strijd is met artikel 2.7.4.1 en 2.8.1.1 van de Omgevingsverordening en met paragraaf 3.2.2 van de Omgevingsvisie, omdat het windpark anders dan met deze artikelen wordt beoogd geen kwaliteit toevoegt aan het landschap en aan de beleefbaarheid ervan, maar daaraan integendeel juist afbreuk doet.

Het windpark wordt geplaatst in zogenaamd waardevol open gebied. Kernwaarden hiervan zijn grootschalige openheid en beperkte aanwezigheid van bebouwing. Deze kernwaarden worden aangetast door de komst van zeer hoge windturbines met obstakellichten. Het bedrijf ligt in open gebied en heeft landschappelijk karakter. Hierdoor is er ook een paardenbedrijf ontstaan op deze locatie en is belangrijk voor de aantrekking en behouden van eigenaren van de paarden.

Verweerder betogen dat de relatie tussen het windpark en het landschap ligt op een hoger schaalniveau en dus niet op de grond. De openheid van het landschap wordt echter beleefd vanaf de grond. En dus moet het plan op die manier worden beoordeeld. Vanaf de grond gezien is het windpark duidelijk waarneembaar. Zoals wordt verwoord in het rapport van september 2016 over het landschap: het beoogde windpark is lokaal dominant en zal het karakter van het gebied beïnvloeden. Cliënten wijzen op artikel 2.8.1.1 sub e van de provinciale verordening: er moet ook worden gekeken naar de beleving van de windmolens in het landschap. Het beleven van het landschap doe je niet vanuit de lucht. Cliënten wijzen op de aanvulling op de PlanMer (door DHV) behorend bij de Windvisie Gelderland waarin het plaatsn van windmolens in open gebied als zeer negatief wordt beoordeeld.

Zowel Feddes/Olthof als het Geldersch genootschap hebben kritiek op de wijze waarop de windmolens worden ingepast in het landschap.

Volgens het Geldersch genootschap is de beoogde afstemming met de wetering, door de te kleine schaal van de wetering en het beperkt aantal turbines, niet of nauwelijks leefbaar. Verder wordt de lijnopstelling verzwakt door zowel de knik als de doorbreking (door het midden) door een verbindingsweg. Als gevolg hiervan kunnen de windturbines (twee aan weerszijden van de Ganzepoelweg) worden ervaren als een grootschalige poort.

Feddes/Olthof concluderen dat het niet voor de hand ligt om juist hier, in een kleinschalig en minder open landschap, een windpark op te richten.

Naar aanleiding van deze kritieken is gekeken of een andere opstelling van de windmolens de kritiepunten kunnen ondervangen. Alternatieven geven problemen op het gebied van natuur en veiligheid. En dus grijpt verweerder terug naar het plan. Maar is de conclusie dat windmolens in dit gebied niet passend zijn dan niet logischer? Er is dus onbehoorlijk onderzoek gedaan naar deze

locatie of er molens geplaatst kunnen worden voordat het plan verder is uitgewerkt. Er is geen goede ruimtelijke ordening.

Effect op paardenhouderij

Cliënten hebben in hun zienswijzen uitgebreid omschreven wat de effecten zullen zijn van het windmolenpark op hun bedrijf, een paardenhouderij. Het bedrijf ligt voor een belangrijk deel binnen de 47 dB-contour. Ook ligt het bedrijf voor een deel binnen de slagschaduwcontour. Paarden zijn gevoelig voor geluidsbelasting en slagschaduw. Cliënten hebben dit onderbouwd middels een rapport van Dierenkliniek Doetinchem-Zeddam. Maar binnen het bedrijf bevinden zich niet alleen maar paarden, maar uiteraard ook cliënten, personeel en eigenaren van de paarden. Bezoekers zullen die hinder voor henzelf en voor hun paarden meewegen in hun beslissing om gebruik te maken dan wel gebruik te blijven maken van deze paardenhouderij. In de regio zijn meerdere paardenhouderijen en er zijn dan ook ruimschoots alternatieven. Kortom, er is concurrentie. Het is volstrekt aannemelijk dat klanten en potentiële klanten, die alleen maar het beste voor hun paarden willen, niet zullen kiezen voor het bedrijf van cliënten als ze elders kunnen paardenrijden zonder te rijden binnen een geluidscontour en een slagschaduwcontour. Alleen al de vrees dat de paarden hinder zullen ondervinden zullen (potentiële) klanten doen afhaken. Hier is geen rekening mee gehouden in de diverse onderzoeken

In de zienswijzennota wordt slechts gesteld dat niet aannemelijk is dat slagschaduw en stress negatieve effecten op paarden heeft, onder verwijzing naar de uitspraak abRvS 4 mei 2016 en de daarin uitgebrachte deskundigenbericht. Dit deskundigenbericht is ondergetekende niet bekend en is niet in deze procedure gebracht. Ondergetekende kan dus op dit deskundigenbericht geen reactie geven. Bovendien ging het in de aangehaalde zaak met name om geluid. Cliënten wijzen ook op slagschaduw en de combinatie van geluid en slagschaduw. Vooral omdat de eigen vaste dierenkliniek van het bedrijf de paarden/omgeving kent en wel degelijk de negatieve effecten op paarden benoemd.

Bovendien wordt in de zienswijzennota zonder enige motivering gesteld dat de hiervoor genoemde negatieve effecten op de bedrijfsvoering (klanten zullen kiezen voor de concurrent) zich niet zullen voordoen. De omgeving wordt onaangenaam voor de klanten.

De schade die cliënten zullen leiden zal veel groter zijn dan het SAOZ voorspelt. In het rapport van 23 maart 2017 wordt zonder enige motivering aangenomen dat de komst van windturbines niet leidt tot beperkingen in de bedrijfsvoering. Cliënten hebben uitgebreid betoogd dat de windmolens negatieve effecten heeft op hun paardenhouderij. De jaarlijkse vergoeding die cliënten werden aangeboden wijst ook op een veel grotere schade dan dat het SAOZ aanneemt. Ook hier blijkt weer dat verweerder de bijzondere omstandigheden waarin cliënten verkeren onderschat: het exploiteren van een paardenhouderij vlak bij een windmolenpark. Door de bijzondere omstandigheden is er

geen sprake van goede ruimtelijke ordening en door de hogere schade is het park economisch onhaalbaar.

Participatie

In het provinciaal beleid wordt veel waarde gehecht aan participatie door omwonenden. In de omgevingsvisie staat:

'Een evenwichtige verdeling van lusten en lasten van een windpark is belangrijk voor het creëren van draagvlak. Voor alle locaties van windturbines stelt de provincie de mogelijkheid tot participatie als randvoorwaarde. Participatie dient op het niveau van individuele projecten vorm en inhoud te worden gegeven.'

In het voorliggende ontwerp-inpassingsplan is echter niets geregeld over participatie. Het blijft in de toelichting bij de mededeling dat het gesprek hierover nog gevoerd moet worden (toelichting inpassingsplan, paragraaf 5.1). Dat is veel te vrijblijvend. Ook uit de zienswijzennota blijkt dat de gesprekken over participatie nog gevoerd moeten worden. Raedthuys kan dan wel aangeven open te staan voor participatie, concreet ligt er nog niets. Raedthuys wenst niet te praten over de bedrijfsschade en houdt vast aan de analyse door het SAOZ. Ten onrechte neemt het SAOZ aan dat de paardenhouderij geen schade lijdt. Het bedrijf van cliënt wordt vergeleken met een ander bedrijf met een ander bedrijfsconcept, dat geen pensionstal heeft en met een windmolen op eigen grond. Dit is geen realistische vergelijking. Er heeft dus geen serieuze participatie plaatsgevonden.

Geluidhinder en slagschaduw

In de zienswijzen is gewezen op het feit dat het plangebied ligt in een landelijk, stil, gebied. Het achtergrondgeluid zal dan ook laag zijn. Het geluid van de windmolens springt er dan sneller uit, wordt eerder als hinderlijk ervaren. Er is echter in het geheel geen onderzoek gedaan naar het achtergrondgeluid. Verweerder kan dus ook niet goed beoordelen of er redenen zijn om maatwerkvoorschriften op te leggen. Het opleggen van maatwerkvoorschriften kan tevens de paardenhouderij (als zijnde een bijzondere lokale omstandigheid) behoeden voor de bovengenoemde negatieve effecten.

In de zienswijzen is ook gewezen op de uitspraak van het Hof van Justitie van 19 oktober 2016 waaruit kan worden afgeleid dat de geluidsnormen en slagschaduwnormen uit het Activiteitenbesluit buiten toepassing moeten worden gelaten omdat voor het Activiteitenbesluit nimmer een milieueffectrapportage is opgesteld. Volgens de zienswijzennota is het Activiteitenbesluit niet een besluit waarop de uitspraak betrekking heeft omdat het

Activiteitenbesluit een algemene regeling is. Dit standpunt is echter onjuist. Uit de uitspraak volgt dat ook algemene regels onder de MER-plicht kunnen vallen (r.o 51). Ook is duidelijk dat de voorschriften mbt geluidhinder en slagschaduw kaderstellend zijn voor het besluit windmolens te plaatsen.

Clënten zijn derhalve van mening dat de besluiten onvoldoende zijn onderbouwd.

Ik beschik bij de Raad van State over een doorlopende machtiging. Voor de betaling van het griffierecht verzoek ik u gebruik te maken van de rekening-courantverhouding met mijn organisatie.

Ik verzoek u dan ook het beroepschrift gegrond te verklaren met veroordeling van verweerder in de kosten.

Met vriendelijke groet,

H. Martens

Bijlage: rapport dierenkliniek

Mogelijke problemen bij paarden door windturbines

Er zijn plannen om een windmolenpark (de Bijvanck) neer te zetten in Zevenaar. Echter zullen deze gigantische windturbines vlak achter een pensionstalling neergezet worden. Deze windturbines zullen zeer zeker overlast en stress veroorzaken bij de paarden en hun eigenaren. De familie Rasing heeft daarom Dierenkliniek Zeddam gevraagd een aantal feiten hierover op papier te zetten en die zijn hieronder opgesomd. Dierenkliniek Zeddam is al jaren lang de vaste dierenarts voor alle paarden die zich bevinden op Stal Loilse Broek.

Vluchtgedrag

In 1965 werd in Europees verband door de Commissie Brambell een uitgangspunt voor een definitie van dierenwelzijn geformuleerd aan de hand van vijf vrijheden. Binnen het verband van de Europese Unie is ter bevordering van het dierenwelzijn besloten om dieren deze vijf, op grondrechten van mensen lijkende, vrijheden toe te kennen:

- vrij zijn van dorst honger en ondervoeding;
- vrij zijn van fysiek en fysiologisch ongerief;
- vrij zijn van pijn, verwondingen en ziektes;
- vrij zijn van angst en chronische stress;
- vrij zijn om het normale gedrag te kunnen uitoefenen.

De vijf vrijheden van Brambell zijn opgenomen in de Wet Dieren. Een overheid dient op basis van de meest recente wetenschappelijke kennis en maatschappelijke opvattingen een streefniveau voor dierenwelzijn op te stellen. Bij de formulering van het streefniveau moet zowel worden uitgegaan van bevordering van de lichamelijke gezondheid als van het welbevinden van het dier.

En aangezien het om paarden gaat, welke in de zin van bovenstaande Europese formulering ook dieren zijn, betreft het hier vooral de inhoud van de laatste vier vrijheden als de kern van de zaak waar het hier om gaat: deze vier vrijheden zijn sterk in het geding wanneer naast hun weides windmolens verschijnen met een ashoogte van 122 meter, waardoor geluid, wisselende wiekslag, schaduwslag, een ernstige verstoring kunnen betekenen van die laatste vier vrijheden. Een toelichting hiervan volgt hier onder.

Toelichting:

Het schrikken bij paarden is makkelijk te verklaren, het zijn immers van nature vluchtdieren. De oogkas van het paard is zodanig gebouwd dat het paard een panoramisch gezichtsveld heeft van ca. 350 graden. Het paard kan dus bijna alles om hem heen zien. Naast de ogen is het gehoor van paarden ook goed ontwikkeld. Een paard heeft oren die in 180 graden gedraaid kunnen worden. De trechtersvorm van de oren versterkt het geluid. Mede hierdoor kan een paard 10 tot 20 keer zo goed horen dan mensen. Paarden voelen zich niet prettig in een lawaaierige omgeving. Paarden horen ook lagere en hogere tonen dan mensen hierdoor schrikken paarden van geluiden die een mens niet hoort. Na het schrikken is hard weggrennen de meest natuurlijke reactie. Door de bouw van het oog is het overlappingsgebied van beide ogen veel kleiner dan dat van de mens, waardoor het paard nauwelijks diepte kan zien.

Wanneer een paard schrikt van iets onschuldigs in zijn omgeving, en er vandoor gaat, wordt de ruiter bang en zal het plezier afnemen. Het duurt lange tijd te leren om met nieuwe situaties om te gaan en om zelfvertrouwen en concentratievermogen te vergroten. Bij de windturbines kunnen vluchtreacties ontstaan door het geluid, de trillingen, verlichting en de ronddraaiende wieken met evt slagschaduw.

Stress

Stress is een reactie die paarden hebben door bedreigingen in de omgeving. Voor een paard is een verandering in leefomgeving dus bijvoorbeeld windturbines iets wat ze als bedreiging ervaren.

In alle gevallen van stress is het belangrijk dat het paard leert om te gaan met de situatie en zijn vertrouwen terugkrijgt. Soms is dat een hele lange en moeizame weg en juist dit zal een groot probleem kunnen zijn. Veel dieren op betreffende bedrijf zijn er tijdelijk voor opleiding, training ed. Deze dieren hebben niet de tijd om te wennen aan de zeer invasieve gevolgen van dergelijke grote windmolens.

Een vergelijking met koeien gaat in deze dan ook niet op, aangezien deze dieren dermate gedomesticeerd en daarmee flegmatisch zijn geworden, waardoor bij deze diersoort het vlucht en stress-gedrag ook niet meer met dat van paarden is te vergelijken.

Conclusie

Op grond van Europese regelgeving zoals genoemd lijkt het zeer onwenselijk om windmolens van genoemde omvang te plaatsen direct naast betreffende bedrijf vanwege genoemde laatste vier vrijheden, tevens overgenomen in de Wet Dieren.

Toelichting:

Bij windturbines kunnen er vluchtreacties ontstaan door het geluid, de trillingen in de en de ronddraaiende wieken. Ook zullen paarden hierdoor stress ondervinden. Vluchtreacties en stress zijn dingen die je wilt voorkomen tijdens de training van paarden. Pensionklanten en bezoekers willen in alle rust hun paard goed kunnen trainen en vooral met een paard die stressvrij is. Een paard die stress heeft is niet in staat goed getraind te worden en de eigenaar zal daardoor dus snel kiezen om het paard ergens anders neer te zetten waar wel fatsoenlijk te trainen is. Hieruit kan er mede, naast het welzijns aspect, geconcludeerd worden dat windmolens niet thuishoren naast een paardenbedrijf.

Namens Paardenkliniek Zeddam,

Gertjan ter Heijden